

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 29.12.1988, sp. zn. 5 Cz 24/88, ECLI:CZ:NS:1988:5.CZ.24.1988.1

Číslo: 7/1990

Právní věta: Postgraduálním štúdiom sa z hladiska právnej úpravy vyjadrenej v ustanovení § 143 Zák. práce nezíska ani nezvýši kvalifikácia pracovníka, pokiaľ pracovník absolvovaním tohoto štúdia nezískava zároveň predpoklady pre výkon kvalifikovanejšej práce (pre vyššiu funkciu), pre ktorú pracovník dosiaľ kvalifikáciu nespĺňal.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 29.12.1988

Spisová značka: 5 Cz 24/88

Číslo rozhodnutí: 7

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Pracovní poměr, Studium postgraduální

Předpisy: 65/1965 Sb. § 143

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobou sa žalujúca organizácia domáhala na žalovanom zaplattenia sumy 6364,- Kčs; uvádzala, že ide o vynaložené náklady uhradené organizáciou v súvislosti s absolvovaním postgraduálneho štúdia žalovaným na základe dohody uzavretej podľa ustanovenia § 143 Zák. práce; žalovaný podmienky uvedené v dohode nespĺnil; preto je povinný uhradiť časť organizáciou vynaložených nákladov.

Obvodný súd Bratislava 5 rozsudkom žalobu zamietol. Poukázal pritom na ustanovenia § 242 ods. 1 písm. a) Zák. práce a čl. III. základných zásad Zákonníka práce podľa ktorých treba považovať dohodu uzavretú na základe ustanovenia § 143 Zák. práce za neplatnú. Dôvod neplatnosti dohody videl v tom, že žalovaný absolvovaním postgraduálneho štúdia nezískal a ani si nezvýšil kvalifikáciu, v rámci ktorej vykonával dohodnutý druh práce. S poukazom na ustanovenia § 141 a § 35 ods. 1 písm. a) Zák. práce mal za to, že bolo povinnosťou organizácie vytvárať priaznivé podmienky pre vhodné dopĺňovanie, prípadne prehlbovanie odborných poznatkov nezávisle na otázke, či finančné náklady s tým spojené budú nejakým spôsobom organizácii uhradené. Podľa jeho názoru by dohodu podľa ustanovenia § 143 Zák. práce bolo možné pri takejto forme prehlbovania odbornosti platne uzavrieť iba vtedy, ak by na jej absolvovaní výrazne prevyšoval individuálny záujem pracovníka nad celospoločenským záujmom na prehlbovaní kvalifikácie, čo sa však v danom prípade nestalo.

Mestský súd v Bratislave rozhodol o podanom odvolaní žalobu tak, že zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a zaviazal žalovaného zaplatiť žalujúcej organizácii sumu 6 364,- Kčs ako aj trovy konania vo

výške 512,- Kčs do troch dní. Odvolací súd bol toho názoru, že absolvovanie postgraduálneho štúdia je zvyšovanie kvalifikácie v rámci jej existujúceho stupňa. Okrem toho na absolvovaní postgraduálneho štúdia mal v tejto veci záujem žalovaný a tento záujem výrazne prevyšoval nad záujmom organizácie. Žalovaný totiž sám požiadal o možnosť dokončenia a absolvovania postgraduálneho štúdia, hoci pre výkon jeho funkcie nebolo ďalšie štúdium predpísané a a ni podmienené.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, tak, že týmto rozsudkom odvolacieho súdu bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Organizácia môže s pracovníkom uzavrieť dohodu, ktorou sa organizácia zaväzuje umožniť pracovníkovi získanie alebo zvýšenie kvalifikácie a pracovník sa zaväzuje zotrvať v organizácii po určitý čas alebo uhradiť jej náklady spojené so získaním alebo zvýšením kvalifikácie (§ 143 ods. 1, veta prvá, Zák. práce).

Pre posúdenie otázky platnosti dohody podľa ustanovenia § 143 Zák. práce v prejednávanej veci má zásadný význam určenie, či absolvovanie postgraduálneho štúdia možno kvalifikovať ako získanie alebo zvýšenie kvalifikácie. V zmysle ustanovenia § 1 vyhlášky č. 49/1967 Zb. je účelom postgraduálneho štúdia poskytnúť absolventom vysokých škôl tematicky ucelenú teoretickú prípravu v užších špecializáciách alebo ich oboznámiť s novými vedeckými poznatkami v príslušných odboroch. Na postgraduálnom štúdiu sa zúčastňujú pracovníci spravidla v odbore, ktorý absolvovali na vysokej škole alebo v príbuznom odbore, prípadne aj v inom odbore, pokiaľ si v ňom potrebujú získať nové vedomosti alebo prehĺbiť znalosti pre výkon svojho zamestnania.

Pri postgraduálnom štúdiu ide spravidla o odborné školenie, ktorého účelom je udržanie primeraného kontaktu vysokoškolsky vzdelaného pracovníka s vývojom právneho poriadku, vedy a techniky a v tomto rámci prehĺbenie znalostí a vedomostí potrebných pri plnení pracovných úloh. Pri takejto forme štúdia ide spravidla o povinné doplňovanie potrebných odborných vedomostí pracovníka, teda o jeho pracovnú povinnosť, ktorá mu vyplýva z pracovnej zmluvy, i keď je v tomto prípade realizovaná formou štúdia popri zamestnaní. Pri tejto forme štúdia neprevažuje záujem pracovníka a absolvovanie postgraduálneho štúdia tiež nie je spravidla predpokladom pre zaradenie na kvalifikovanejšiu a lepšie platenú prácu (vyššiu funkciu), lebo pracovník túto podmienku (tj. vysokoškolské vzdelanie) spĺňa. Je teda v záujme organizácie, aby sa pracovník takéhoto štúdia zúčastnil, a tiež je jej povinnosťou, aby takéto dopĺňanie jeho vedomostí zabezpečila, a to prípadne aj formou postgraduálneho štúdia. V takomto prípade nemôže organizácia vyžadovať od pracovníka, aby s ňou uzavrel dohodu podľa ustanovenia § 143 Zák. práce, prípadne, že by mu nemala dať možnosť absolvovať postgraduálne štúdium. Pri takomto postupe organizácia nevytvára priaznivé podmienky pre úspešné plnenie pracovných úloh (§ 35 ods. 1 písm. a/ Zák. práce) a neplní si tiež svoje povinnosti vyplývajúce jej z ustanovenia § 141 Zák. práce.

Iná situácia by nastala, pokiaľ by pracovník absolvovaním určitého typu postgraduálneho štúdia mal predpoklad pre výkon určitej kvalifikovanejšej práce (vyššej funkcie), pre ktorú doteraz predpísanú kvalifikáciu nespĺňal. V takom prípade by išlo o jeho záujem (ktorý by sa neskoršie spravidla realizoval zvýšením platu), v ktorom by prípadne bolo uzavretie dohody podľa ustanovenia § 143 Zák. práce v súlade s ustanoveniami § 242 a § 244 Zák. práce.

Odvolací súd vychádzajúc z iného právneho názoru neposudzoval vec z uvedených hľadísk. Bolo jeho povinnosťou tieto rozhodujúce okolnosti v súdnej veci náležitým spôsobom objasniť, a to v tom smere, aké výhody žalovaný získal absolvovaním postgraduálneho štúdia nielen na pôvodnom, ale aj na inom pracovisku. Úvahy odvolacieho súdu za tohto stavu nemajú oporu v skutkových zisteniach.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd porušil svojím rozhodnutím zákon v ustanoveniach § 6, § 120 ods. 1, § 153 ods. 1, § 211 a § 220 ods. 1 O. s. p. v spojení s ustanovením § 143 ods. 1 Zák. práce.